

The Letter Mem: Rebirth and Transformation

(1) ספר בראשית פרק א פסוקים א-ב

(א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: (ב) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תֵהוֹ וְבָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם:

(2) ספר הבהיר #פה (המיוחס לר' נחוניא בן הקנה ז"ל)

מאי מ"ם, אל תקרי מ"ם אלא מים מה המים הללו לחים אף הבטן לח לעולם, ולמה מ"ם פחותה כלולה מזכר ונקבה וסתומה זכר, ללמדך שעיקר המ"ם הוא זכר, והוסיפה פתוחה לשם נקבה, ומה הזכר הזה אינו מוליד (בפתיחה) אף מ"ם סתומה אינה מולדת, ומה הנקבה מולידה בפתוחה אף מ"ם סתומה ופתוחה.

(3) Rav Shimshon Rephael Hirsch (Bereishis 1:9)

All formation of matter occurs in fluid conditions, production and reproduction, all molding to shape and form struggles to firmness dryness and rigidity; matter germinates in fluid, yet attains form and shape in solid.

(4) בראשית (מט:ג-ד)

רְאוּבֵן בְּכֹרִי אֶתָּה כְּחֵי וְרֵאשִׁית אוֹנֵי יָתֵר שְׂאֵת וְיָתֵר עֵז: פְּחַז כְּמִים אֵל תוֹתֵר כִּי עֲלִית מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אֲזַ חֲלַלְתָּ יְצוּעֵי עֲלֶה:

(5) העמק דבר (שם)

פחז כמים אל תותר. דמים הנשפכין פוחזים לצאת יותר משארי משקאות כדאי' בסוכה דמ"ז ב' דנקב של יין הי' רחב משל מים כדי שיהיו שניהם כלין בב"א. עוד יש בין מים ליין או שארי משקאות. שאם מהפכין הכלי על פיה באיזה משך אזי יצאו המים עד תומו משא"כ שאר מיני משקין נשאר מעט בדופני הכלי.

(6) Waters of Eden, pgs. 382-383 (by R' Aryeh Kaplan)

The letter *Mem* has a most interesting property. *Aleph*, the first letter of the alphabet, represents the beginning. *Tav*, the last letter, represents the end. *Mem* is the letter that represents transition. We see this most clearly in the word *Emes* (אמת) itself. The first two letters, *Aleph Mem* (אמ), spell out *Em*, the Hebrew word for mother. This is the beginning of man. The last two letters, *Mem Tav* (מת) spell out *Mes*— the Hebrew word for death— the end of man. Most important here, *Mem* represents the concept of transition and change. *Aleph* is the past, and *Tav* the future, so *Mem* represents the transition from past to future. As such, it is the instant that we call the present. The past is history and cannot be changed. We have no way of even touching the future. Therefore, the arena of action, where all change takes place, is the present.

(7) ספר בראשית פרק ז פסוק יז

(יז) וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבֵה וְתָרַם מֵעַל הָאָרֶץ:

(8) ספר שמות פרק כד פסוק יח

(יח) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה:

(9) מסכת זבחים דף קטז עמוד א

כשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן, ואמרו שירה, שנאמר: ובהיכלו כולו אומר כבוד. נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם, ה' למבול ישב?...אמר להם: חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה

גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש ליתנה לבניו, שנאמר: ה' עוז לעמו יתן. מיד פתחו כולם ואמרו: ה' יברך את עמו בשלום.

(10) מסכת יבמות דף סט עמוד ב

תניא בת כהן שנישאת לישראל ומת טובלת ואוכלת בתרומה לערב אמר רב חסדא טובלת ואוכלת עד ארבעים דאי לא מיעברא הא לא מיעברא ואי מיעברא עד ארבעים מיא בעלמא היא.

(11) ראשית חכמה (שער האהבה, פרק יא)

כניסת האדם במקוה שהיא מרובעת, אימא דרביעא על בנין... האדם בהכנסו אל המקוה הוא כדי להכלל ולחזור הנשמה הפגומה והאיברים הפגומים ממקום שיצאו ושם מתעלמים כעובר המתעלם בבטן אמו שאין עין החיצוני שולט בו והוא שמור מכל פגע ומקרה כדפי"ז"ל (איוב כט,ב) כימי אלוה ישמרני על הוולד שהוא בבטן אמו, וביציאת האדם מהמקוה הרי נתקנו איבריו ונשמתו והרי הוא חדש ואין לחיצונים חלק בו, וירגיש האדם בעצמו רוח חדשה מניצוץ הנשמה שחזרה אליו, וראוי הוא שקודם שיכנס במקוה שיהרהר תשובה מעוונותיו.

(12) ספר החינוך (מצוה קע"ג)

ובטעם המים שיטהרו כל טמא, אחשוב על צד הפשט כי הענין הוא כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם כולו מים טרם היות בו אדם, וכמו שכתוב [בראשית א', ב'] ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ויתן אל לבו בדמיון כי כמו שנתחדש בגופו יחדש גם כן פעולותיו לטוב, וכשיר מעשיו, וידקדק בדרכי השם ברוך הוא:

(13) שם משמאל (שבת תשובה תרע"ב)

כ"ק אבי אדומ"ר זצלה"ה פירש כי גבולות חלק הקב"ה בעולמו, ברואים שבים כיון שהם עולים ליבשה מיד מתים, וכן ברואים שביבשה אינם יכולין לחיות במים.¹ וע"כ הטובל במים הרי הוא כאילו איבד החיות שהיתה לו מכבר, ומתחיל לחיות חיים חדשים, ע"כ נטהר, כי איננו אותו האיש עם החיות שמכבר שנטמא, וכ"כ גבולות חלק הקב"ה בעולמו, עליונים למעלה ותחתונים למטה, ולפי זה השב בתשובה שנדבק בהש"י למעלה, הרי נפרד מהחיות שהיתה לו מכבר, ושואב חיים חדשים, ע"כ נטהר מעוונותיו הקודמים, עכ"ד:

(14) דברים (ו:ה)

וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ:

(15) משנה מס' ברכות (ט:ה)

חַיֵּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרַעָה כְּשֶׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה, שְׁנֵאֲמַר (דברים ו) וְאֶהְבֶּתְּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ. בְּכָל לְבָבְךָ, בְּשֵׁנֵי יְצִירָה, בְּיִצְרָר טוֹב וּבְיִצְרָר רָע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ, אֶפְלוּ הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ. וּבְכָל מְאֹדְךָ, בְּכָל מְמוֹנְךָ. דָּבָר אַחֵר בְּכָל מְאֹדְךָ, בְּכָל מְדָה וּמְדָה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ הוּי מוֹדָה לוֹ בְּמֵאֵד מְאֹד.

(16) מהר"ש "השר שלום" מבעלזא (ואתחנן, דף מ"ב)

ואהבת את ה' אלקיך וגו' ובכל נפשך. הנה ידוע אשר נפ"ש הוא טו"ב בא"ת ב"ש וממילא דמלת "נפשך" הוא "טובל" בא"ת ב"ש, ורומז דהאיך יכול האדם לקיים ובכל נפשך הוא אם טובל א"ע אז יכול לאהוב את השם בכל נפשו, ע"כ זה הת"ח שאינו נזהר במקוה אין לו נפ"ש טו"ב.

(17) מסכת ע"ז דף ה עמוד ב

אין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים.

¹ Amidst a discussion about how to check if a person buried under a pile of rubble is still alive, the gemara in Yoma (85a) points out that מודי דעיקר חיותא באפיה, regarding a threat to life, the main vitality is in the breath, as the pasuk says כל אשר נשמת רוח חיים באפיו.